

Vetoomus valtioneuvostolle:

Riippumaton ja uskottava ylioppilastutkinto vaarantumassa

Vetoamme valtioneuvostoon, jotta Ylioppilastutkintolautakunnan liittäminen Opetushallitukseen perutaan. Vaihtoehtona liitokselle tulee selvittää Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen ja Ylioppilastutkintolautakunnan toimintojen pohjalle perustettavan uuden arviointi- ja laadunvarmistusviraston perustaminen.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaan keskushallinnon virastorakennetta uudistetaan tukeutuen aikaisempiin uudistushankkeisiin (KEHU ja VIRSU). Opetus- ja kulttuuriministeriön esittämän tavoitteen mukaan Ylioppilastutkintolautakunta ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskus liitettäisiin Opetushallituksen yhteyteen 1.1.2018 alkaen. Liittäminen olisi merkittävä muutos Ylioppilastutkintolautakunnan toimintaan ja asemaan. Siihen liittyy merkittäviä ongelmia koskien arviointitoiminnan riippumattomuutta ja siten sen uskottavuutta.

Ylioppilastutkinnon avulla selvitetään, ovatko opiskelijat omaksuneet Opetushallituksen määräämän lukion opetussuunnitelman perusteen mukaiset tiedot ja taidot sekä saavuttaneet lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaisen riittävän kypsyysen. Nykyisellään asetus määrää, että Ylioppilastutkintolautakunta kehittää ylioppilastutkintoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

Nyt ollaan siirtymässä kohti tilannetta, jossa norminantoviranomainen ja normia arvioiva viranomainen toimisivat samassa virastorakenteessa. Arviointitoiminnan riippumattomuuden ja uskottavuuden kannalta asetelma olisi kyseenalainen. Ylioppilastutkintolautakunnan on kyettävä kokeiden tehtävänlaadinnassa ja arvostelussa sekä tutkinnon kehittämisessä arvioimaan Opetushallituksen vastuulla olevan opetussuunnitelman toteutusta riippumattomasti.

Tällä hetkellä Ylioppilastutkintolautakunta sopii opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa vuosittain tulossopimuksessa budjettivuoden sekä pitkän tähtäimen tulostavoitteista ja niiden toteuttamisen edellyttämistä voimavaroista. Mikäli Ylioppilastutkintolautakunta käytännössä sivutettaisiin näistä neuvotteluista, ja tulosneuvottelut siirrettäisiin Opetushallituksen johdettaviksi, on hyvin kyseenalaista, miten lautakunta voisi hoitaa lakisääteis

tä tehtävänsä johtaa ylioppilastutkinnon järjestämistä ja toimeenpanoa. Esitetyn liittämisen myötä lautakunnan johdon edellytykset huolehtia Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnasta ja taloudesta lakkaisivat ja siirtyisivät käytännössä Opetushallituksen johdolle.

Virastojen yhdistymisaikataulu on ylioppilastutkinnon toimeenpanon kannalta erittäin haasteellinen. Ylioppilastutkintolautakunta siirtyy sähköiseen tutkintoon vaiheittain vuosien 2016–2019 aikana. Kokonaisuutena työ on koko maan tasolla erittäin mittava ja ainutlaatuinen tietojärjestelmähanke, jonka onnistuminen riippuu täysin kanslian virkamiesten ja kehittäjien tarvitsemasta työrauhasta. Yhteenliittymisen aiheuttaman mittavan hallinnollisen työmäärän suorittaminen vaatii lautakunnan kanslian henkilökunnalta suurta työpanosta. Suunniteltu yhdistymisaikataulu vaarantaa ylioppilastutkinnon sähköistämistä kriittisimmässä mahdollisessa vaiheessa. Sähköistämisen viivästyminen aiheuttaisi myös merkittäviä ongelmia lukioille.

Ylioppilastutkintolautakunnan johto on sitoutunut Keskushallinnon muutos -hankkeessa esitettyihin tavoitteisiin ja näkee, että hankkeen tavoitteet on mahdollista saavuttaa muilla keinoilla. Esitämme, että olisi tarkoituksenmukaisempaa edetä selvityksen *Yhdessä enemmän - Selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön konserniohjauksesta ja -rakenteesta* (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:6) mukaisesti kohti Ylioppilastutkintolautakunnan ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arviointiosaamisen yhdistämistä ja arvioinnin riippumattomuuden turvaamista perustamalla erillinen arviointivirasto. Tähän virastoon voitaisiin tarpeen mukaan koota myös muu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluva koulutuksen ennakointi- ja seuranta-toiminta.

Näin turvattaisiin jatkossakin arvioinnin riippumaton asema ja kyettäisiin tuottamaan myös muuta koulutuksen kehittämisessä ja koulutuspoliittisessa päätöksenteossa tarvittavaa ennakointi- ja seurantatietoa nykyistä laajemmin ja monipuolisemmin.

Edut olisivat huomattavasti nykyistä suunnitelmaa paremmat ja toteuttaisivat kaikki Keskushallinnon muutos -hankkeelle asetetut tavoitteet.

Allekirjoittaneet antavat mielellään lisätietoja asiasta.

Ylioppilastutkintolautakunnan johto,

Patrik Scheinin
puheenjohtaja
puh. 050 5142100

Timo Saarinen
1. varapuheenjohtaja
puh. 040 8240931

Raili Hildén
2. varapuheenjohtaja
puh. 040 5256930

Kati Mikkola
A1-valiokunnan puheenjohtaja
puh. 040 5144956

Kaisa Vähähyppä
pääsihteeri
puh. 0295 338 222

Ylioppilastutkintolautakunta on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto, joka vastaa ylioppilastutkinnon johtamisesta, järjestämisestä ja toimeenpanosta sekä tutkinnon hallinnosta. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää ylioppilastutkintolautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Ylioppilastutkinnon hallinnosta ja teknisestä toimeenpanosta vastaa ylioppilastutkintolautakunnan kanslia. Tällä hetkellä lautakunnassa on 26 jäsentä ja n. 400 apujäsentä. Kansliassa työskentelee 28 virkamiestä.

<http://www.ylioppilastutkinto.fi/>